

Blinde vlekken wegpoetsen

Yvonne Brink

Yvonne Brink was redactielid van De Linker Wang

De tijd van verzuiling lijkt achter ons. Boodschappen deed je bij de winkelier van je kerk. Scholen en huwelijken waren niet 'gemengd'. 'De roomsen', zeiden wij in Kampen, over de mensen die naar de katholieke kerk gingen. Dat was een neerbuigende term, al besepte ik dat toen niet. Roomsens, dat waren mensen die die man uit het Vaticaan aanbaden. Foute boel dus. Wij gingen daar niet mee om. Het kostte me enkele jaren om te ontdekken dat 'roomsen' niet veel anders waren dan ik, en ik ze katholieken ging noemen. In de jaren erna leerde ik nog wat meer 'categorieën mensen' als gewoon mensen te ervaren. Na elke blinde vlek die je wegpoetst, komt er weer een andere.

We hebben nog veel categorieën die ons uit elkaar houden: wij-zij, goed-fout; het kastensysteem is ons niet vreemd. 'Het kastensysteem', zegt Isabel Wilkerson, 'is een kunstmatige

onderzoeksgebied omvat de uitingsvormen van religie in India, met name het Radhasoamigeloof, en het lot van Dalits. Radhasoami is een ascetische afsplitsing van het hindoeïsme met een goeroe als middelpunt en zegt expliciet dat iedereen gelijk is voor God, en *Seva* staat centraal: het jezelf onzelfzuchtig dienstbaar maken aan de mensheid, de outcasts in het systeem. Maar toch. Ook bij Radhasoami zitten tijdens de dagelijkse meditatiebijeenkomsten de hoogopgeleide mannen met hoge functies in de ashram dicht bij de goeroe dan de andere duizenden aanhangers. De ongelijkheid zit ingebakken in het Indiase kastensysteem. Het is een hiërarchische ordening van soorten mensen, elk met een eigen waarde, een eigen beroep, een eigen doel in het leven. De vier hoofdkasten (elk met duizenden sub-kasten) staan volgens het hindoeïsme elk voor een lichaams-

discriminatie. De stichting adviseert en ondersteunt NGO's en bedrijven die werken in Zuid-Azië, en bij het publiek hier ter plekke. Westerse bedrijven met een filiaal in India of Zuid-Azië hebben vaak niet door hoe kaste-tegenstellingen doorwerken op de werkvloer. HRM-managers weten niet om te gaan met klachten over gemiste carrièreperspectieven door kaste-gerelateerde uitsluiting. Gelukkig wordt steeds meer bekend over de ervaringen van Dalits buiten India die werken in het onderwijs, de tech-sector, de zorg. Ook dan blijven de kasteverschillen spelen. Onderzoek in het Verenigd Koninkrijk toont pesterijen in het onderwijs van Dalit-kinderen door leerlingen uit hogere kasten; zorgmedewerkers van een hogere kaste die weigeren Dalitpatiënten te wassen; de tech-medewerker in het zo geglobaliseerde en 'woke' Silicon Valley die een rechtszaak aanspant omdat zijn

Westerse bedrijven hebben vaak niet door hoe kaste-tegenstellingen doorwerken op de werkvloer.

hiërarchie die mensen en groepen indeelt naar gelang hun waarde in het systeem. Het bepaalt wat iemand kan doen, wordt verwacht te doen, moet doen.' Wilkerson, bekroond met een Pulitzerprijs, publiceerde onlangs haar nieuwe boek: *Caste, The Lies That Divide Us*. En nee, dit boek gaat niet over India maar over racisme: met name in de VS maar ook wereldwijd. In plaats van racisme spreekt Wilkerson van kastensysteem omdat 'we een nieuwe taal nodig hebben. Racisme vangt onvoldoende de rigide hiërarchie en systemische inbedding. Kastensysteem maakt duidelijk dat het om de infrastructuur gaat; de infrastructuur van onze verdeeldheid.'

Hier wil ik het wel hebben over het Indiase kastensysteem en de mensen die eronder lijden, de Dalits. Mijn

deel van de schepper-god Brahma. De Dalits maken van deze ordening geen deel uit. Maken dus geen deel uit van Brahma en niet van het samenlevings-systeem. Ze zijn letterlijk outcasts. Wie zich er even in verdiept, leest over gruwelijkheden die Dalits worden aangedaan, over de hoge percentages van verkrachtingen, over politiek die niets onderneemt, over de hoge zelfdodingscijfers, over tegenwerking, uitsluiting en barre armoede. In tegenstelling tot de groeiende alertheid op discriminatie en uitsluiting van zwarte mensen, is er nog weinig bewustzijn van dezelfde mechanismen waarmee Dalits, zo'n 260 miljoen mensen, te maken hebben.

In Nederland werkt de Daya Shakti Foundation met dit doel: bewustwording van onze blinde vlek van kasten-

hogere kaste-collega's promotie tegenhouden. HRM-afdelingen, managers en schoolbesturen weten hier niet mee om te gaan. Blinde vlekken. Ik heb de hoop dat die blinde vlek helder wordt. Unilever India en andere multinationals als L'Oréal liggen momenteel onder vuur vanwege hun huidblekingscrèmes. De Black Lives Matterprotesten worden breed gesteund. En boeken als die van Isabel Wilkerson met de scherpe koppeling van racisme als kastensysteem, geven ons nieuwe taal en een heldere blik op de leugens waarmee we verdeeldheid in stand houden. Dat kan ook de Dalits ten goede komen. En Roma. Reizigers. Gehandicapten. We hebben nog zo veel blinde vlekken.